

Enligt sändlista

Egenkontroll av tidsfrister för barnskydd

Valvira har sedan år 2014 övervakat iakttagandet av de tidsfrister som anges i barnskyddslagen (417/2007) utgående från situationsdata som produceras av Institutet för hälsa och välfärd (THL) två gånger per år.

På basis av uppföljningen av datainsamlingens resultat kan man konstatera, att antalet kommuner som överskridit tidsfristerna har minskat under uppföljningstiden, och överskridningarna har blivit kortare. Dock har tidsfristerna överskridits upprepade gånger i samma kommuner. Regionförvaltningsverken och Valvira har inlett tillsyn över de kommuner där överskridningarna av tidsfristerna har varit flera och deras antal antingen procentuellt eller antalsmässigt stort.

Syftet med detta brev är att påkalla kommunernas uppmärksamhet vid att tidsfristerna för barnskyddet är absoluta och att vägleda kommunerna i att utveckla egenkontrollen av tidsfristerna och i att identifiera och förebygga sådana risker som har lett till överskridningar. Ansvaret för att tidsfristerna iakttas enligt lagen ligger primärt hos kommunerna själva med de medel som egenkontrollen erbjuder. Om kommunernas egenkontroll inte räcker till för att säkerställa iakttagandet av de lagstadgade tidsfristerna kommer tillsynsmyndigheten att vidta behövliga åtgärder.

Behandling av barnskyddsärenden

Enligt 26 § i barnskyddslagen inleds ett barnskyddsärende på ansökan eller när en socialarbetare eller någon annan anställd inom barnskyddet på något annat sätt fått kännedom om ett barn som eventuellt är i behov av barnskydd. Efter att ett barnskyddsärende har inletts ska socialarbetaren eller någon annan anställd inom barnskyddet omedelbart bedöma barnets eventuella brådskande behov av barnskydd.

Efter att ärendet som gäller barnet har inletts ska en bedömning av servicebehovet enligt 36 § i socialvårdslagen göras, om det inte är uppenbart onödigt att göra en bedömning. I samband med bedömningen av servicebehovet utreds barnskyddsbehovet, om inte ärendet tydligt är av sådan karaktär att stödåtgärder inom barnskyddet inte behövs. Bedömningen ska påbörjas utan dröjsmål och slutföras utan ogrundat dröjsmål. Bedömningen ska påbörjas senast den sjunde vardagen efter det att ärendet har inletts, och den ska bli klar senast tre månader från inledningen.

I de redogörelser som mottagits av kommunerna i samband med tillsynen har överskridningarna av tidsfristerna upprepade gånger motiverats bland annat med problem i datasystem och statistikföring eller med personalens semester och annan frånvaro. Andra motiveringar har varit svårigheter att

Dnr 4001/05.00.00.01/2016

26.4.2016

få kontakt med parter och samarbetspartners samt problem i tidsbeställningen. Som orsaker till dröjsmål har också angetts organiseringen av barnskyddsarbetet, omsättningen av personal och otillräckliga personalresurser samt svårigheter med att rekrytera personal som uppfyller behörighetskraven.

Alla ovannämnda risker ska åtgärdas av kommunen genom planerig egenkontroll. Vid planeringen ska samtliga faser i serviceprocessen utvärderas i relation till förpliktelseerna i lagstiftningen och innehållet i kvalitetsrekommendationerna. De viktigaste ledande principerna i barnskyddets serviceprocesser är att säkerställa barnets bästa och klientsäkerheten.

Egenkontrollen av serviceprocessen för en barnskyddsklient

Enligt 47 § i socialvårdslagen (1301/2014) ska en verksamhetsenhet inom socialvården eller en annan aktör som ansvarar för den samlade verksamheten göra upp en plan för egenkontroll för att säkerställa socialvårdens kvalitet, säkerhet och ändamålsenlighet.

I socialvårdslagens 4 kapitel (Tillhandahållande av socialvård) föreskrivs om de omständigheter som hör till klientens serviceprocess och som gäller servicekvaliteten och klientens rättigheter, vilka ska säkerställas genom egenkontroll. Egenkontrollplanen ska hållas offentligt framlagd så att klienter och andra intresserade lätt kan ta del av den.

Egenkontrollen inriktas på serviceprocessens samtliga delområden, och riskerna bedöms uttryckligen ur klientens synvinkel. I utvecklandet av serviceprocessen ingår att man identifierar, bedömer och förutser risker i klientarbetet. Klientsäkerhetsriskerna i barnskyddet hänför sig till de olika faser i processen från början till slutet av klientskapet.

Planeringen och verkställandet av egenkontrollen är en gemensam sak för hela arbetsgemenskapen. Det är synnerligen viktigt att cheferna och ledningen förbinder sig till att samarbeta. De anställda känner bäst till sitt eget arbete och riskerna i samband med klientservicen. Därför måste de få delta både i planeringen och i genomförandet av egenkontrollen. Klienter och anhöriga ska ha möjlighet att påverka servicekvaliteten genom klientrespons och annat deltagande.

Innehållet i planen för egenkontroll

Inom egenkontrollen av det sociala arbetet avses med verksamhetsenhet de serviceprocesser som räknas upp i 14 § i socialvårdslagen, och där de anställda som tillhandahåller tjänsterna bedömer kritiska arbetsfaser, förutser eventuella risker och förebygger realiseringen av dem genom riskbaserad egenkontroll. Valvira har utfärdat en föreskrift (1/2014) till verksamhetsenheterna om egenkontroll, som i tillämpliga delar även ska tillämpas vid planeringen av egenkontrollen för barnskyddets serviceprocess.

Dnr 4001/05.00.00.01/2016

26.4.2016

Ärendehelheter i Valvira's föreskrift är bland annat de krav som ställs på uppgörande av en plan för egenkontroll (kapitel 3), basuppgifter om servicen (verksamhetsenhetens namn, kontaktuppgifter, kontaktuppgifter till den ansvariga personen för egenkontrollen, service/servicehelhet), verksamhetsidé, värderingar och verksamhetsprinciper samt riskhanteringsprocessen, som är den viktigaste processen när egenkontrollen verkställs.

Enligt föreskriften inskrivs i planen för egenkontroll den praxis som tillämpas i fråga om klientens ställning och rättigheter (punkt 4.2: vård- och serviceplan, bemötandet av klienten, klientens delaktighet och rättsskydd). I planen antecknas hur samarbetet ordnas med olika aktörer (punkt 4.3.6) och antal anställda, personalstruktur samt principer för anlåtande av vikarier. I planen för egenkontroll ska införas hur personalresursernas tillräcklighet och kompetens säkerställs samt principerna för anlåtande av vikarier. Som en separat helhet införs i egenkontrollplanen förfarandena som tillämpas för behandling av klientuppgifter samt uppföljningen av planen för egenkontroll.

När egenkontrollen som gäller serviceprocessen för klienter inom barnskyddet planeras och verkställs ska utöver socialvårdslagen och barnskyddslagen beaktas bestämmelserna i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000), förvaltningslagen (434/2003), lagen om klienthandlingar inom socialvården (254/2015) lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007) och personuppgiftslagen (523/1999) samt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Personalens deltagande i att utveckla tjänsterna stärks även av bestämmelserna om anmälningsskyldighet (SvL 48–49 §) som trädde i kraft i början av innevarande år, enligt vilka personalen ska meddela den person som ansvarar för verksamheten om han eller hon vid skötseln av sina uppgifter lägger märke till eller får kännedom om ett missförhållande eller en uppenbar risk för ett missförhållande vid tillhandahållandet av socialvård för klienten. Instruktioner om förfarandena som gäller anmälningsskyldigheten ska inkluderas i planen för egenkontroll, vilket i praktiken innebär att även de missförhållanden som uppdagats till följd av anmälan ska behandlas och rättas till inom ramen för egenkontrollen.

Länk till föreskriften om egenkontroll (1/2014):

http://www.finlex.fi/data/normit/41771-Foreskrift_om_planen_for_egenkontroll_for_socialservice.pdf

Dnr 4001/05.00.00.01/2016

26.4.2016

Närmare information

Överinspektör Marita Raassina, tfn 0295 209 333
Jurist Riitta Husso, tfn 0295 209 324

Ställföreträdare för
avdelningsdirektören,
enhetschef

Eine Oinas-Soudunsaari
Eine Oinas-Soudunsaari

Jurist

Riitta Husso
Riitta Husso

Sändlista De organ som svarar för den kommunala socialvården

För kännedom Social- och hälsovårdsministeriet
Regionförvaltningsverken